

Riksintressanta områden i Linköpings kommun

Stjärnorp

Projektet ”Natur- och kulturpärlor” vill göra de värdefulla natur- och kulturmiljöerna vid Stjärnorp mer tillgängliga för skolbruk. Vi har undersökt naturen i ravinen och i några närbelägna mindre områden där skolgrupper kan tänkas få gott utbyte av besök.

Aktivitetsförslag, karta och områdestexter tas fram och läggs ut på projektets hemsida: www.edu.linkoping.se/naturokultur

Följande 5 områden har valts ut för skolorna inom ramen för ”Natur- och kulturpärlor” vid Stjärnorp. De har valts både med tanke på tillgänglighet och för att täcka in olika slags miljöer:

1. Stjärnorpsravinen
2. Sandstranden
3. Slottsparken
4. Skirenbäcken
5. Naturminneseken

Stjärnorp ligger i norra delen av Linköpings kommun. Omgivningarna präglas av barrskogar, liksom inom stora delar av norra Östergötland. Gränsen mot den bördiga östgötslätten går dock bara några kilometer söderut. Stjärnorpsområdet är kanske främst känt för den vackert utskurna och botaniskt rika Stjärnorpsravinen (omr. 1), vars mäktiga bestånd av högvuxen strutbräken samt sjungande näktergalar lockar till besök i försommartid. Rörligt markvatten för med sig näring från finjorden under sin väg ner för slänterna i ravinen. Detta ger förutsättningar för en välutbildad ravinflora med ett flertal mindre vanliga arter.

I ravinen vindlar en bäck fram i fina meanderbågar. I bäcken lever många mindre vanliga insektsarter, bl.a. en vårflygande bäckslända och en av våra största dagsländor. Detta har framkommit vid undersökningar företagna av biologiavdelningen på Linköpings universitet. Även den bäck som rinner strax norr om godset, här kallad Skirenbäcken (omr. 4), hyser ett liknande akvatiskt liv. Strax norr om Skirenbäcken, på vänster sida av vägen mot Sandvik, står en gammal ek som är naturminnesförklarad (omr. 5). Den är mycket grov, helt ihållig inuti och väl värd att gömma sig i en stund.

Där Stjärnorpsbäcken mynnar i Roxen finns en liten, naturlig sandstrand som hålls öppen genom isens åverkan under vinterhalvåret (omr. 2). Här kan man ta sig ett bad, spana efter fåglar eller undersöka vattenlivet.

Främsta riktmärket i trakten är den gamla slottsruinen. I slottsparken (omr.3), den parkdel sydväst om slottsruinen som är tillgänglig för allmänheten, kan man få se de exotiska träden rödek och valnöt samtidigt som man hör den intensiva fågelkoncerten nere från ravinen och har alla de gamla byggnaderna framför sig. Därbakom skymtar Roxen.

Nattetid är Stjärnorps ett Eldorado för fladdermusintresserade. Det är kommunens artrikaste fladdermuslokal, med 8 konstaterade arter. Bra platser att söka fladdermössen på är kring ruinen, i slottsparken, i ravinen, längs lindallén från gamla skolan ner mot sjön, vid bäckarna och vid badplatsen. Ultraljudsdetektorer och fladdermuskunnig ledning är en stor fördel om man vill ta del av denna nattliga värld.

Lite historia

Efter en lyckad krigsinsats i det 30-åriga kriget blev skotten Robert Douglas adlad till greve. Vid hemkomsten till Sverige lät han uppföra Stjärnorps slott, som ritades av Nicodemus Tessin. 1789 brann slottet och ödelades tillsammans med södra flygeln och slottskapellet. Samma år byggdes kyrkan upp, men huvudbyggnaden lämnades i ruiner. Stjärnorps bröts ur Vreta kloster år 1810 och bildade Stjärnorps socken. Slottskapellet användes då som församlingskyrka. Det första som byggdes av församlingen var klockstapeln som uppfördes år 1813. Nästa företag blev att bygga sockenstugan med organistbostad och fattigstuga. Detta skedde 1820-1821. Fattigstugan används numera som församlingshem. År 1871 uppfördes kyrkskolan. Slottskyrkan byggdes om 1914, då klocktorn och spira i barockstil byggdes. Slottsruinen ser idag nästan likadan ut som efter branden, men är under förfall. Tidigare kunde man gå upp i slottstornet och se ut över sjön Roxen, men nu är tornet i så dåligt skick att detta inte längre tillåts. Men Stjärnorps är ändå värt ett besök!